

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๔๖๑

วันอังคาร ที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายจรูญ สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกฤษณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายธีรชัย ฌ นคร	กรรมการ
๙. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๐. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๑. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๒. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๓. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๕. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๖. พลเอก อภิภูพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๗. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๘. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายชาติชาย ฌ เชียงใหม่	(ลาการประชุม)
๒. นายธิตินันท์ เข็ญชัย	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวรวิทย์ เท่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. นางสาวจินดาภรณ์ ร่ำริน

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการธิการ ๓

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

๒. นายอธิคม อินทุภูติ

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง

ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๕๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๕๑ วันอังคาร ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงครั้งที่ ๔๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการร่วมกันพิจารณาศึกษาและกลั่นกรองร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณา

จากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ รายงานต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการได้ปรึกษาหารือเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งในส่วนของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ที่ประชุมคณะอนุกรรมการเห็นว่า มีประเด็นที่ควรโต้แย้งไปยังสภานิติบัญญัติแห่งชาติว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีประเด็นที่ยังไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญทั้งหมดสี่ประการ คือ ๑) ประเด็นร่างมาตรา ๓๕ เกี่ยวกับการตัดสิทธิบางประการกรณีที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ๒) ประเด็นร่างมาตรา ๗๓ เกี่ยวกับการตัดบทบัญญัติเรื่องห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ ออกไป ๓) ประเด็นร่างมาตรา ๘๖ เกี่ยวกับการขยายเวลาการออกเสียงลงคะแนน และ ๔) ประเด็นร่างมาตรา ๙๒ เกี่ยวกับการให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้ทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งแทนคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุที่ไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ โดยให้ถือเป็นการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

สำหรับประเด็นร่างมาตรา ๒ เกี่ยวกับระยะเวลาการบังคับใช้กฎหมายของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ที่กำหนดให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษานั้น คณะอนุกรรมการเห็นว่า ยังไม่มีประเด็นใดที่จะยกขึ้นโต้แย้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติในเรื่องดังกล่าว จึงเห็นควรให้นำเรื่องนี้มาปรึกษาในที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอีกครั้งหนึ่ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๒ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. เป็นเหตุผลทางการเมืองของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในการกำหนดเวลาบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งไม่เกี่ยวกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการร่วมกันพิจารณาศึกษาและกลั่นกรองร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวว่า ตนในฐานะกรรมการวิสามัญเสียงข้างน้อยได้แถลงในที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้วว่า ควรคงร่างมาตรา ๒ ไว้ตามที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เนื่องจากในขณะที่ยกร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลหรือความจำเป็นในการขยายเวลาบังคับใช้กฎหมายแต่อย่างใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้โต้แย้งว่าร่างมาตรา ๒ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติเห็นชอบแล้วขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

นายเจียรชัย ฌ นคร กรรมการ กล่าวว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๘ กำหนดให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๗ (๑) (๒) (๓) และ (๔) มีผลใช้บังคับแล้ว ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวย่อมเป็นอำนาจของสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่จะกำหนดเวลาบังคับใช้กฎหมายของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสิ้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในการยกร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้กำหนดวันบังคับใช้กฎหมายเหมือนกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับอื่น เนื่องจากไม่มีข้อมูลใดที่ทำให้ต้องขยายเวลาการใช้บังคับกฎหมายดังกล่าว แต่เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีข้อมูลและเหตุผลในการแก้ไขระยะเวลาการใช้บังคับกฎหมายฉบับนี้ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็ไม่มีเหตุผลใดที่จะคัดค้านการแก้ไขดังกล่าว

ต่อจากนั้น นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการร่วมกันพิจารณาศึกษาและถกแถลงกรอกร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นำเสนอร่างหนังสือความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ดังนี้

“ตามหนังสือที่อ้างถึง สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติเห็นชอบแล้วมาเพื่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือไม่ ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๒๖๗ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ความละเอียดทราบแล้ว นั้น

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. กรณีร่างมาตรา ๓๕ ที่บัญญัติให้จำกัดสิทธิในการได้รับแต่งตั้งในการดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตาม (๔) และ (๕) นั้น เห็นว่า การที่มาตรา ๔๕ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้การจำกัดสิทธิบางประการของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยมิได้แจ้งเหตุอันสมควรเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ นั้น บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวมุ่งหมายถึง การจำกัดสิทธิของผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อเป็นการลงโทษผู้ที่ไม่ได้รับประโยชน์จากการใช้สิทธิบางประการที่ตนเองมีอยู่ ดังนั้น ความหมายของ “สิทธิ” ที่จะถูกจำกัดได้ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงหมายถึง สิทธิเฉพาะตัวของผู้นั้นที่ผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งนั้นเองที่ผู้นั้นสามารถเลือกที่จะใช้สิทธินั้นได้ตามอำนาจที่กฎหมายรับรองให้กระทำการใด ๆ โดยสุจริตได้อย่างอิสระ เช่น สิทธิตามร่างมาตรา ๓๕ (๑) (๒) และ (๓) ที่มีกฎหมายรองรับให้บุคคลมีสิทธิดังกล่าว แต่เมื่อพิจารณาร่างมาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) ที่กำหนดให้จำกัดสิทธิในการได้รับแต่งตั้งในการดำรงตำแหน่งต่าง ๆ นั้น การจำกัดดังกล่าวมิใช่การจำกัดสิทธิของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะมิใช่เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้นั้นที่จะเลือกให้มีผลได้ด้วยตนเอง แต่เป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้ง และอาจเป็นผลลงโทษให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งนั้นต้องรับผิดชอบหากแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวโดยไม่ทราบว่าเป็นผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิ ตำแหน่งข้าราชการการเมืองบางตำแหน่ง เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญได้บัญญัติกระบวนการการแต่งตั้งไว้แล้ว รวมทั้งต้องมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีด้วย นอกจากนี้ การจำกัดสิทธิตาม (๔) และ (๕) ยังเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพราะจำกัดสิทธิเฉพาะผู้ซึ่งยังไม่ได้ดำรงตำแหน่ง แต่สำหรับผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่แล้วไม่ได้รับผลกระทบแต่อย่างใด ดังที่บัญญัติรองรับไว้ในวรรคสามของมาตรานี้ ทั้ง ๆ ที่มีเหตุเกิดจากการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความเห็นว่า ร่างมาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

๒. กรณีร่างมาตรา ๗๓ อันเป็นการกำหนดข้อห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งแต่เดิมมีบทบัญญัติห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ ไว้ เพื่อให้การดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ การที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ตัดบทบัญญัติดังกล่าวออกไป อาจเป็นผลให้การดำเนินการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยเที่ยงธรรมได้ เนื่องจากพรรคการเมืองหรือผู้สมัครที่มีเงินเพื่อใช้ในการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงมากกว่าย่อมได้เปรียบพรรคการเมืองหรือผู้สมัครที่มีเงินน้อยกว่า แม้ว่าจะมีการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายสำหรับกรณีนี้ไว้แล้วในร่างมาตรา ๗๑ วรรคสองเพิ่มขึ้น ก็ตาม แต่การจำกัดวงเงินค่าใช้จ่ายดังกล่าวจะจำกัดได้เฉพาะผู้สมัครเท่านั้นและมีได้แก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของผู้สมัครที่มีฐานะทางการเงินแตกต่างกัน นอกจากนี้ เนื่องจากบทบัญญัติเดิมห้ามทั้งผู้สมัครและผู้ใด การตัดบทบัญญัตินี้่ออกทำให้กรณีที่บุคคลอื่นเป็นผู้จัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ เพื่อช่วยหาเสียงให้กับผู้สมัครผู้ใดมิได้ถูกต้องห้ามไว้ดังเช่นที่เคยบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งทุกฉบับที่ผ่านมา ผู้ที่ประสงค์จะช่วยเหลือผู้สมัครผู้ใดโดยมิได้รับจ้างผู้สมัครจึงกระทำได้โดยไม่ผิดกฎหมายและไม่สามารถนำค่าใช้จ่ายนั้นมารวมคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองหรือผู้สมัครได้ จึงเป็นช่องทางที่เป็นเหตุทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมขึ้นได้ นอกจากนี้ การที่ได้มีการบัญญัติข้อห้ามการหาเสียงโดยใช้มหรสพในกฎหมายเลือกตั้งที่ผ่านมาทุกฉบับนั้น มีวัตถุประสงค์ต้องการสร้างวัฒนธรรมการหาเสียงเลือกตั้งให้แก่ประชาชน โดยผู้สมัครจะมีความเท่าเทียมกันในการปราศรัยหาเสียง และการหาเสียงเลือกตั้งควรกระทำด้วยวิธีการที่ทำให้ประชาชนได้เข้าใจถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สิทธิและหน้าที่ของประชาชน และนโยบายของพรรคการเมืองได้อย่างแท้จริง มิใช่มุ่งเน้นที่ความบันเทิงของงานมหรสพหรือการรื่นเริงเป็นเครื่องมือจูงใจให้ประชาชนไปลงคะแนนให้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความเห็นว่า ร่างมาตรา ๗๑ วรรคสอง และร่างมาตรา ๗๓ ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

๓. กรณีร่างมาตรา ๘๖ ที่กำหนดให้เริ่มเปิดการออกเสียงลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา นั้น เห็นว่า กำหนดเวลาการออกเสียงลงคะแนนตามที่กำหนดไว้แต่เดิม คือ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา ได้กำหนดเพื่อการดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปโดยเรียบร้อยสุจริตและเที่ยงธรรม เพราะเป็นระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งต้องมีการดำเนินการเตรียมการของผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการเลือกตั้ง ตั้งแต่การเดินทางไปรับบัตรและหีบบัตร การนับบัตรและการแสดงจำนวนบัตรต่อหน้าผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง และเมื่อลงคะแนนเลือกตั้งเสร็จต้องนับคะแนน ทำรายงานผลและนำหลักฐานเกี่ยวกับการลงคะแนนไปรวมไว้ที่ส่วนกลาง ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลาในการดำเนินการเพื่อให้การเลือกตั้งสามารถกระทำได้อย่างพร้อมกันทุกพื้นที่ทั่วประเทศ การที่ขยายเวลาการออกเสียงลงคะแนนไปจากเดิม ทำให้ระยะเวลาการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งโดยเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการออกเสียงลงคะแนนและการนับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งแต่ละแห่งต้องขยายออกไปด้วยซึ่งมีความเสี่ยงต่อการทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตได้ง่ายยิ่งขึ้น และถ้าหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยไม่สามารถดำเนินการเลือกตั้งได้ ก็จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการเลือกตั้งทั้งประเทศไม่อาจกระทำไปได้ด้วยซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกำหนดเวลาการออกเสียงลงคะแนนสำหรับการเลือกตั้งของประเทศอื่น ๆ ที่กำหนดเวลาไว้นานกว่าของประเทศไทยนั้น เห็นว่า การกำหนดเวลาดังกล่าวย่อมมีความแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละประเทศเนื่องด้วยสภาพภูมิอากาศหรือภูมิประเทศที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งมีกำหนดเวลาการออกเสียงลงคะแนนน้อยกว่านี้ คือ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา ยังมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกมา

ลงคะแนนเลือกตั้งเป็นจำนวนร้อยละ ๗๕.๓ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด ซึ่งเป็นเหตุผลการกำหนดเวลาไว้เช่นเดิมมิได้มีผลกระทบต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการเลือกตั้งสามารถกระทำได้อย่างเรียบร้อย ดังนั้น จึงสมควรกำหนดเวลาการออกเสียงลงคะแนนไว้ตามร่างเดิม คือ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา

อนึ่ง จากการที่คณะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ได้จัดการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ทั้ง ๔ ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุดรธานี) ภาคกลาง (จังหวัดเพชรบุรี) และภาคใต้ (จังหวัดสงขลา) ผลปรากฏว่าเสียงส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการกำหนดเวลาการออกเสียงลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา

๔. กรณีร่างมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้ถ้าลักษณะทางกายภาพทำให้คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้กระทำการแทนโดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุนั้น โดยให้ถือเป็นการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ นั้น เห็นว่า โดยที่มาตรา ๘๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ การที่ร่างมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้อื่นลงคะแนนแทนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง จึงมิใช่เป็นการลงคะแนนโดยตรงและลับอย่างแน่แท้ ซึ่งบทบัญญัติในร่างมาตรา ๙๒ ที่เพิ่มใหม่ก็ยอมรับว่าเป็นเช่นนั้น เพราะบัญญัติรองรับให้ถือว่าเป็นการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ เมื่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับไว้แล้ว การบัญญัติในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองจากรัฐธรรมนูญเป็นอย่างอื่น จึงขัดแย้งต่อมาตรา ๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติว่า บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้ นอกจากนี้ กรณีการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๔๙ สรุปได้ว่า “หลักการเลือกตั้งโดยลับนั้นเป็นสาระสำคัญของการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตย การใช้สิทธิเลือกตั้งจะต้องโดยเสรี หากการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยลับแล้ว การเลือกตั้งก็ไม่อาจที่จะเป็นการเลือกตั้งโดยเสรีได้ การเลือกตั้งโดยลับให้ความคุ้มครองทั้งผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแต่ละคนและผลประโยชน์ส่วนรวมด้วยตามหลักการ การเลือกตั้งโดยลับจะต้องดำเนินการเลือกตั้งโดยไม่ให้ผู้ใดทราบได้เลยว่า ผู้ลงคะแนนออกเสียงเลือกตั้งแต่ละคนตัดสินใจเลือกใคร แม้ว่าตัวผู้เลือกเองจะไม่ประสงค์ให้การเลือกตั้งของตนเป็นความลับ และต้องดำเนินการเลือกตั้งของตนไปตามข้อบังคับทั้งหลายที่ออกมาเพื่อการรักษาความลับของการเลือกตั้งก็ตาม ทั้งนี้ เพื่อให้แน่ใจได้ว่า ผู้เลือกตั้งได้ใช้สิทธิเลือกตั้งได้อย่างเสรี ปลอดภัยจากการแทรกแซงหรือปลอดภัยจากการถูกข่มขู่ เกี่ยวกับการจัดคุหาเลือกตั้ง ข้อเท็จจริงได้ความว่า การจัดคุหาเลือกตั้งหันหน้าเข้าคุหาลงคะแนนและหันหลังให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและประชาชนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งกับบุคคลภายนอกที่มาสังเกตการณ์เลือกตั้งหน้าหน่วยนั้น การจัดคุหาที่ลงคะแนนของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวถือไม่ได้ว่าเป็นการจัดคุหาเลือกตั้งโดยวิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ ตามความหมายของรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๔ วรรคสาม” ซึ่งเมื่อพิจารณาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวแล้ว จึงเห็นได้ว่า การที่ร่างมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง กำหนดให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้กระทำการออกเสียงลงคะแนนแทนคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ นั้น ทำให้การลงคะแนนออกเสียงไม่เป็นไปโดยตรงและลับ เพราะมีบุคคลที่ทราบและผู้ลงคะแนนออกเสียงเลือกตั้งนั้นตัดสินใจเลือกใคร ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ อนึ่ง การตัด

ข้อความนี้ออก ก็ยังมีผลให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องหาวิธีการเพื่อให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ สามารถใช้สิทธิได้ด้วยตนเองอยู่เช่นเดิม

นอกจากนี้ บทบัญญัติร่างมาตรา ๙๒ นี้ ยังเป็นคนละกรณีกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียง ประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่กำหนดให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยออกเสียง เป็นผู้กระทำการลงคะแนนแทนคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ โดยให้ถือเป็นการออกเสียง ลงคะแนนโดยตรงและลับได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มิได้บัญญัติให้การออกเสียงประชามติต้องใช้วิธีโดยตรงและลับ แต่เป็นการกำหนดไว้ในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น การกำหนดยกเว้นให้การออกเสียงลงคะแนนโดยบุคคลอื่น หรือกรรมการประจำหน่วยออกเสียงแทนคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ ถือเป็นการออกเสียง ลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยกำหนดไว้ในมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันนั้น จึงสามารถกระทำได้ แต่ไม่สามารถนำมาอ้างเพื่อใช้กับกรณีนี้ได้ เพราะกรณีนี้เป็นเรื่องระหว่างรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญซึ่งฐานะของกฎหมายมีลำดับศักดิ์ที่แตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุป คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติเห็นชอบแล้ว บางประการไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ประเด็นร่างมาตรา ๓๕ นั้น นอกจากร่างมาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) จะไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแล้ว บทบัญญัติในร่างมาตรา ๓๕ วรรคสองบางส่วนยังไม่ตรงตาม เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญด้วย เนื่องจากร่างมาตรา ๓๕ วรรคสองที่แก้ไขใหม่ กำหนดให้กำหนดเวลาการ จำกัดสิทธิกรณีไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งก่อนหากยังเหลืออยู่เท่าใดให้สิ้นสุดลง เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้ สิทธิเลือกตั้งในครั้งต่อไปอีก แต่ในบทบัญญัติเดิมที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอ กำหนดให้นับเวลา การจำกัดสิทธิกรณีไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อเนื่องกันไป โดยไม่ได้กำหนดให้กำหนดเวลาการจำกัดสิทธิกรณี ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งก่อนสิ้นสุดลง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการร่วมกันพิจารณาศึกษาและ กลั่นกรองร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณา จากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวว่า ประเด็นกำหนดเวลาการจำกัดสิทธิกรณีไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ไม่ได้แสดงความเห็นในประเด็น ดังกล่าวไว้ เนื่องจากร่างมาตรา ๓๕ วรรคสองที่แก้ไขใหม่ไม่ใช่บทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรแก้ไขร่างหนังสือความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต่อ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ที่ผ่านการ พิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในข้อ ๑ เป็นดังนี้ “กรณีร่างมาตรา ๓๕ ที่บัญญัติให้จำกัดสิทธิในการ ได้รับแต่งตั้งในการดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตาม (๔) และ (๕) นั้น เห็นว่า การที่มาตรา ๙๕ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้การจำกัดสิทธิบางประการของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งไม่ไปใช้ สิทธิเลือกตั้งโดยมิได้แจ้งเหตุอันสมควรเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ นั้น บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ดังกล่าวมุ่งหมายถึง การจำกัดสิทธิของผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อเป็นการลงโทษผู้นั้นมิให้ได้รับประโยชน์ จากการใช้สิทธิบางประการที่ตนเองมีอยู่ ดังนั้น ความหมายของ “สิทธิ” ที่จะถูกจำกัดได้ตามบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญ จึงหมายถึง สิทธิเฉพาะตัวของผู้นั้นไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งนั่นเองที่ผู้นั้นสามารถเลือกที่จะใช้สิทธิ

นั้นได้ตามอำนาจที่กฎหมายรับรองให้กระทำการใด ๆ โดยสุจริตได้อย่างอิสระ เช่น สิทธิตามร่างมาตรา ๓๕ (๑) (๒) และ (๓) ที่มีกฎหมายรองรับให้บุคคลมีสิทธิดังกล่าว แต่เมื่อพิจารณาร่างมาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) ที่กำหนดให้จำกัดสิทธิในการได้รับแต่งตั้งในการดำรงตำแหน่งต่าง ๆ นั้น การจำกัดดังกล่าวมิใช่การจำกัดสิทธิของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะมิใช่เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้นั้นที่จะเลือกให้มีผลได้ด้วยตนเอง แต่เป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้ง และอาจเป็นผลลงโทษให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งนั้นต้องรับผิดชอบหากแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวโดยไม่ทราบว่าเป็นผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิ ตำแหน่งข้าราชการการเมืองบางตำแหน่ง เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญได้บัญญัติกระบวนการแต่งตั้งไว้แล้ว รวมทั้งต้องมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีด้วย นอกจากนี้ การจำกัดสิทธิตาม (๔) และ (๕) ยังเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพราะจำกัดสิทธิเฉพาะผู้ซึ่งยังไม่ได้ดำรงตำแหน่ง แต่สำหรับผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนแล้วไม่ได้รับผลกระทบแต่อย่างใด ดังที่บัญญัติรองรับไว้ในวรรคสามของมาตรานี้ ทั้ง ๆ ที่มีเหตุเกิดจากการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความเห็นว่า ร่างมาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) และวรรคสาม ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ”

นายเชียรชัย ณ นคร กรรมการ สอบถามว่า ประเด็นร่างมาตรา ๗๓ มีการจำกัดวงเงินค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งไว้หรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการร่วมกันพิจารณาศึกษาและกลั่นกรองร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชี้แจงว่า เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติให้ตัดบทบัญญัติที่ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ ตามร่างมาตรา ๗๓ ออก ก็ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติร่างมาตรา ๗๑ วรรคสอง โดยกำหนดให้การโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ ให้ดำเนินการได้โดยให้มีค่าใช้จ่ายไม่เกินร้อยละสิบของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายของผู้สมัครและของพรรคการเมืองที่จะใช้ในการเลือกตั้ง ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวผิดไปจากหลักการเดิมของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เนื่องจากร่างมาตรา ๗๓ เดิม ห้ามทั้งผู้สมัครและผู้ใดโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ นอกจากนี้ ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ไม่ปรากฏว่ามีบุคคลใดเสนอให้ตัดบทบัญญัติเรื่องการห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ แต่อย่างใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความว่า “แต่การจำกัดวงเงินค่าใช้จ่ายดังกล่าวจะจำกัดได้เฉพาะผู้สมัครเท่านั้น” ในข้อ ๒ เป็นการเทียบวงเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยตนเอง ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงการจำกัดวงเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองด้วย เนื่องจากบทบัญญัติในร่างมาตรา ๗๓ ได้กำหนดให้จำกัดวงเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งทั้งในส่วนของผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองด้วย

พลเอก อัญฐพร เจริญพานิช กรรมการ กล่าวว่า ในการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ในประเด็นเรื่องการจำกัดวงเงินค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงนั้น มีกรรมการวิสามัญได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นว่า การจำกัดวงเงินค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงตามร่างมาตรา ๗๑ วรรคสอง ถือเป็นการจำกัดวงเงินตามร่างมาตรา ๖๒ ด้วย

ซึ่งนำไปใช้บังคับการกำหนดวงเงินในการหาเสียงเลือกตั้งทั้งในส่วนของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และพรรคการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่พรรคการเมืองจัดให้มีหรรสพหรือการรณรงค์ในเขตเลือกตั้งใด ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สังกัดพรรคการเมืองในเขตเลือกตั้งนั้น ย่อมได้รับประโยชน์จากการจัดให้มีหรรสพหรือการรณรงค์ดังกล่าวด้วย จึงไม่เป็นธรรมแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สังกัดพรรคการเมืองอื่น ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในข้อ ๒ เป็นดังนี้

“๒. กรณีร่างมาตรา ๗๓ อันเป็นการกำหนดข้อห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งแต่เดิมมีบทบัญญัติห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีหรรสพหรือการรณรงค์ต่าง ๆ ไว้ เพื่อให้การดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ การที่สภาพิติบัญญัติแห่งชาติได้ตัดบทบัญญัติดังกล่าวออกไป อาจเป็นผลให้การดำเนินการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยเที่ยงธรรมได้ เนื่องจากพรรคการเมืองหรือผู้สมัครที่มีเงินเพื่อใช้ในการจัดให้มีหรรสพหรือการรณรงค์มากกว่าย่อมได้เปรียบพรรคการเมืองหรือผู้สมัครที่มีเงินน้อยกว่า แม้ว่าจะมีการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายสำหรับกรณีนี้ไว้แล้วในร่างมาตรา ๗๑ วรรคสองเพิ่มขึ้น ก็ได้แก้ปัญหาค่าใช้จ่ายของผู้สมัครที่มีฐานะทางการเงินแตกต่างกัน นอกจากนั้น ในทางปฏิบัติจะก่อให้เกิดปัญหาในการคิดค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครแต่ละคนได้ เช่น นาย ก สมัครรับเลือกตั้งจังหวัด เอ ในนามของพรรค ข นาย ก จัดมหรสพที่จังหวัด เอ ได้ไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินที่กำหนดสำหรับการหาเสียง แต่ในเวลาพรรค ข ไปหาเสียงที่จังหวัด เอ พรรค ข ก็ยังสามารถจัดให้มีหรรสพได้ไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินที่กำหนดสำหรับการหาเสียงของพรรค แต่ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการหาเสียงของพรรค ข คือ นาย ก ที่เป็นผู้สมัคร กรณีเช่นนี้ จะคิดค่าใช้จ่ายในการจัดมหรสพไว้ในค่าใช้จ่ายหาเสียงของผู้ใด นอกจากนี้ เนื่องจากบทบัญญัติเดิมห้ามทั้งผู้สมัครและผู้ใด การตัดบทบัญญัตินี้ก็ออกทำให้กรณีที่บุคคลอื่นเป็นผู้จัดให้มีหรรสพหรือการรณรงค์ต่างๆ เพื่อช่วยหาเสียงให้กับผู้สมัครผู้ใดก็ได้ถูกต้องห้ามไว้ดังเช่นที่เคยบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งทุกฉบับที่ผ่านมา ผู้ที่ประสงค์จะช่วยเหลือผู้สมัครผู้ใดโดยมิได้รับจ้างผู้สมัครจึงกระทำได้โดยไม่ผิดกฎหมายและไม่สามารถนำค่าใช้จ่ายนั้นมารวมคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองหรือผู้สมัครได้ จึงเป็นช่องทางที่เป็นเหตุทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมขึ้นได้ นอกจากนี้ การที่ได้มีการบัญญัติข้อห้ามการหาเสียงโดยใช้มหรสพในกฎหมายเลือกตั้งที่ผ่านมาทุกฉบับนั้น มีวัตถุประสงค์ต้องการสร้างวัฒนธรรมการหาเสียงเลือกตั้งให้แก่ประชาชน โดยผู้สมัครจะมีความเท่าเทียมกันในการปราศรัยหาเสียง และการหาเสียงเลือกตั้งควรกระทำด้วยวิธีการที่ทำให้ประชาชนได้เข้าใจถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สิทธิและหน้าที่ของประชาชน และนโยบายของพรรคการเมืองได้อย่างแท้จริง มิใช่มุ่งเน้นที่ความบันเทิงของงานมหรสพหรือการรณรงค์เป็นเครื่องมือจูงใจให้ประชาชนไปลงคะแนนให้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความเห็นว่า ร่างมาตรา ๗๑ วรรคสอง และร่างมาตรา ๗๓ ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ”

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า กรณีบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้สมัครรับเลือกตั้งและมีได้เป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือสมาชิกของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นสังกัด เป็นผู้จัดให้มีหรรสพหรือการรณรงค์เพื่อช่วยเหลือผู้สมัครในการหาเสียงเลือกตั้ง กรณีเช่นว่านี้ บุคคลดังกล่าวจะอยู่ในบังคับร่างมาตรา ๗๑ หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้สมัครรับเลือกตั้งและมีได้เป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือสมาชิกของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นสังกัด เป็นผู้จัดให้มีหรรสพหรือการรณรงค์เพื่อช่วยเหลือผู้สมัครในการหาเสียงเลือกตั้ง บุคคลดังกล่าวไม่อยู่ในบังคับร่างมาตรา ๗๑ ซึ่งเป็น

ประเด็นที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะต้องเสนอความเห็นต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติว่าบทบัญญัติในร่างมาตรา ๗๑ ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ร่างมาตรา ๗๑ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่การหาเสียงเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งเป็นการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีหรรสพหรือการรื่นเริงต่างๆ ให้ดำเนินการได้โดยให้มีค่าใช้จ่ายได้ไม่เกินร้อยละสิบของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด” นั้น จำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีหรรสพหรือการรื่นเริงตามมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองเท่านั้น ไม่ครอบคลุมถึงกรณียุคคลภายนอกเป็นผู้จัดให้มีหรรสพหรือการรื่นเริงในการหาเสียงเลือกตั้ง รวมทั้งไม่มีการจำกัดวงเงินในการจัดให้มีหรรสพหรือการรื่นเริงด้วย ดังนั้น บทบัญญัติในร่างมาตรา ๗๑ อาจเป็นช่องว่างของกฎหมายนำไปสู่การทุจริตในการเลือกตั้งได้อีกรูปแบบหนึ่ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๗๓ ที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้กำหนดลักษณะต้องห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ใ้ทั้งดำเนินการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งรวมถึงกรณีการห้ามจัดให้มีหรรสพหรือการรื่นเริงต่างๆ ด้วย แต่ปรากฏว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยตัดในเรื่องการห้ามจัดให้มีหรรสพหรือการรื่นเริงออก จึงทำให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองสามารถจัดให้มีหรรสพหรือการรื่นเริงในการหาเสียงเลือกตั้งได้ โดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้แก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๗๑ วรรคสอง กำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีหรรสพหรือการรื่นเริงต่างๆ ได้ไม่เกินร้อยละสิบของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า เพื่อให้เกิดความชัดเจนรูปแบบการนำเสนอในข้อ ๒ ควรแยกเป็นรายประเด็น ส่วนความว่า “เนื่องจากพรรคการเมืองหรือผู้สมัครที่มีเงินเพื่อใช้ในการจัดให้มีหรรสพหรือการรื่นเริงมากกว่าย่อมได้เปรียบพรรคการเมืองหรือผู้สมัครที่มีเงินน้อยกว่า แม้ว่าจะมีการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายสำหรับกรณีนี้ไว้แล้วในร่างมาตรา ๗๑ วรรคสองเพิ่มขึ้น ก็มีได้แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของผู้สมัครที่มีฐานะทางการเงินแตกต่างกัน” มีความหมายไม่ชัดเจนว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในการหาเสียงเลือกตั้งระหว่างผู้สมัครด้วยกันเองหรือระหว่างพรรคการเมืองได้อย่างไร

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ กล่าวว่า ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในวาระที่สอง กรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่เป็นกรรมาธิการวิสามัญได้ชี้แจงต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อประกอบการพิจารณาร่างมาตรา ๗๑ ว่าฐานะทางการเงินของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคน หรือฐานะทางการเงินของพรรคการเมืองแต่ละพรรคไม่เท่ากัน พรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่มีเงินสนับสนุนในการเลือกตั้งมากสามารถจัดให้มีหรรสพหรือการรื่นเริงในรูปแบบต่างๆ ได้หลายรูปแบบ แต่พรรคการเมืองขนาดเล็กหรือพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นใหม่อาจไม่มีเงินในการจัดให้มีหรรสพหรือการรื่นเริงก็ได้ ซึ่งทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในการหาเสียงเลือกตั้งระหว่างพรรคการเมืองขึ้นได้ ซึ่งในประเด็นดังกล่าวที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๗๑ วรรคสอง โดยกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีหรรสพหรือการรื่นเริงได้ไม่เกินร้อยละสิบของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมือง อย่างไรก็ตามเห็นว่า การกำหนด

วงเงินค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีหรรสพหรือการรื่นเริงดังกล่าว ไม่สามารถแก้ไขปัญหาสถานะของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนที่มีฐานะทางการเงินไม่เท่าเทียมกันได้ ซึ่งจะทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยเที่ยงธรรมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการร่วมกันพิจารณาศึกษาและกลั่นกรองร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวว่า ค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้งตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๖๒ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งต้องเป็นการหาเสียงของพรรคการเมืองโดยกำหนดให้เท่ากันตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด” ซึ่งเป็นการบัญญัติหลักการใหม่แตกต่างไปจากที่เคยบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรเสนอความเห็นต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้วยว่าบทบัญญัติในร่างมาตรา ๖๒ วรรคสอง ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่ไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมในการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง ทั้งนี้ ควรแก้ไขความในร่างมาตรา ๖๒ วรรคสอง เป็นดังนี้ “ค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งต้องเป็นการหาเสียงของพรรคการเมืองโดยที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด”

นายเจียรชัย ณ นคร กรรมการ กล่าวว่า จากการสอบถามสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับจำนวนเงินค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้ง ได้รับทราบข้อมูลว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะคิดคำนวณค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งโดยคิดคำนวณจากค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่อผู้สมัครหนึ่งคนคูณด้วยจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นส่งสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง สอบถามว่า กรณีบุคคลอื่นที่มีใช้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือสมาชิกของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครผู้นั้นสังกัดเป็นผู้จัดให้มีหรรสพหรือการรื่นเริงในการหาเสียงเลือกตั้ง ค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีหรรสพหรือการรื่นเริงดังกล่าวถือว่าเป็นบรรดาเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่บุคคลใดๆ จ่ายหรือรับว่าจ่ายแทน หรือนำมาให้ใช้โดยไม่คิดค่าตอบแทนเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง ตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๖๓ หรือไม่ หากถือว่าเป็นบรรดาเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่บุคคลใดๆ จ่ายหรือรับว่าจ่ายแทน หรือนำมาให้ใช้โดยไม่คิดค่าตอบแทนเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง จะต้องนำไปรวมเป็นค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๖๒ ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีบุคคลอื่นที่มีใช้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือสมาชิกของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครผู้นั้นสังกัด เป็นผู้จัดให้มีหรรสพหรือการรื่นเริงในการหาเสียงเลือกตั้ง จำนวนเงินดังกล่าวไม่ถือเป็นเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่บุคคลใดๆ จ่ายหรือรับว่าจ่ายแทน หรือนำมาให้ใช้โดยไม่คิดค่าตอบแทนเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง ตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๖๓

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ กล่าวว่า ความว่า “ค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้รวมถึงบรรดาเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่บุคคลใดๆ จ่ายหรือรับว่าจ่ายแทน หรือนำมาให้ใช้โดยไม่คิดค่าตอบแทนเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง” ตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๖๓ เช่น การให้รถยนต์ หรืออนุญาตให้ใช้สถานที่เพื่อใช้พรรคการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในข้อ ๒ เป็นดังนี้

“๒. กรณีร่างมาตรา ๗๓ อันเป็นการกำหนดข้อห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งแต่เดิมมีบทบัญญัติห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ ไว้ เพื่อให้การดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ การที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ตัดบทบัญญัติดังกล่าวออกไป อาจเป็นผลให้การดำเนินการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยเที่ยงธรรมได้ ดังต่อไปนี้

(ก) เนื่องจากพรรคการเมืองหรือผู้สมัครที่มีเงินเพื่อใช้ในการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงมากกว่า ย่อมได้เปรียบพรรคการเมืองหรือผู้สมัครที่มีเงินน้อยกว่า แม้ว่าจะมีการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายสำหรับกรณีนี้ไว้แล้วในร่างมาตรา ๗๑ วรรคสองเพิ่มขึ้น ก็มีได้แก่ปัญหาความเหลื่อมล้ำของผู้สมัครที่มีฐานะทางการเงินแตกต่างกัน เพราะการกำหนดวงเงินเป็นอัตราร้อยละของวงเงินที่กำหนดให้หาเสียงได้ ย่อมแปรผันไปตามจำนวนสมาชิกที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคจะส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้ง พรรคที่มีทุนน้อยไม่สามารถส่งผู้สมัครได้ครบทุกเขตเลือกตั้ง วงเงินหาเสียงของพรรคย่อมมีน้อยกว่าวงเงินของพรรคที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งครบทุกเขต

(ข) ในทางปฏิบัติจะก่อให้เกิดปัญหาในการคิดค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครแต่ละคนได้ เช่น นาย ก สมัครรับเลือกตั้งจังหวัด เอ ในนามของพรรค ข นาย ก จัดมหรสพที่จังหวัด เอ ได้ไม่เกินร้อยละยี่สิบของวงเงินที่กำหนดสำหรับการหาเสียง แต่ในเวลาทีพรรค ข ไปหาเสียงที่จังหวัด เอ พรรค ข ก็ยังสามารถจัดให้มีมหรสพได้ไม่เกินร้อยละยี่สิบของวงเงินที่กำหนดสำหรับการหาเสียงของพรรค แต่ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการหาเสียงของพรรค ข คือ นาย ก ที่เป็นผู้สมัคร กรณีเช่นนี้ จะคิดค่าใช้จ่ายในการจัดมหรสพไว้ในค่าใช้จ่ายหาเสียงของผู้ใด

(ค) เนื่องจากบทบัญญัติเดิมห้ามทั้งผู้สมัครและผู้ใด การตัดบทบัญญัตินี้่ออกทำให้กรณีทีบุคคลอื่นเป็นผู้จัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ เพื่อช่วยหาเสียงให้กับผู้สมัครผู้ใดมิได้ถูกต้องห้ามไว้ดังเช่นที่เคยบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งทุกฉบับที่ผ่านมา ผู้ที่ประสงค์จะช่วยเหลือผู้สมัครผู้ใดโดยมิได้รับจ้างผู้สมัครจึงกระทำได้โดยไม่ผิดกฎหมายและไม่สามารถนำค่าใช้จ่ายนั้นมารวมคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองหรือผู้สมัครได้ จึงเป็นช่องทางที่เป็นเหตุทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมขึ้นได้

(ง) การที่ได้มีการบัญญัติข้อห้ามการหาเสียงโดยใช้มหรสพในกฎหมายเลือกตั้งที่ผ่านมาทุกฉบับนั้น มีวัตถุประสงค์ต้องการสร้างวัฒนธรรมการหาเสียงเลือกตั้งให้แก่ประชาชน โดยผู้สมัครจะมีความเท่าเทียมกันในการปราศรัยหาเสียง และการหาเสียงเลือกตั้งควรกระทำด้วยวิธีการที่ทำให้ประชาชนได้เข้าใจถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สิทธิและหน้าที่ของประชาชน และนโยบายของพรรคการเมืองได้อย่างแท้จริง มิใช่มุ่งเน้นที่ความบันเทิงของงานมหรสพหรือการรื่นเริงเป็นเครื่องมือจูงใจให้ประชาชนไปลงคะแนนให้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความเห็นว่าร่างมาตรา ๖๒ วรรคสอง ร่างมาตรา ๗๑ วรรคสอง และร่างมาตรา ๗๓ ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ”

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ความว่า “ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งมีกำหนดเวลาการออกเสียงลงคะแนนน้อยกว่านี้ คือ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา ยังมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกมาลงคะแนนเลือกตั้งเป็นจำนวนร้อยละ ๗๕.๓ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด” ในข้อ ๓ อาจมีผู้โต้แย้งได้ว่ากำหนดเวลาดังกล่าวมีความเหมาะสมแล้วเพราะมีผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งถึงร้อยละ ๗๕.๓ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด เหตุใด

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงเสนอให้กำหนดเวลาการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการร่วมกันพิจารณาศึกษาและกลั่นกรองร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวว่า กำหนดเวลาการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา ตามร่างที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นกำหนดเวลาเดียวกับกำหนดเวลาการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๓๔ ที่บัญญัติว่า “ในวันออกเสียงให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในข้อ ๓ และข้อ ๔ เป็นดังนี้

“๓. กรณีร่างมาตรา ๘๖ ที่กำหนดให้เริ่มเปิดการออกเสียงลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา นั้น เห็นว่า กำหนดเวลาการออกเสียงลงคะแนนตามที่กำหนดไว้แต่เดิม คือ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา ได้กำหนดเพื่อการดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปโดยเรียบร้อย สุจริตและเที่ยงธรรม เพราะเป็นระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งต้องมีการดำเนินการเตรียมการของผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการเลือกตั้ง ตั้งแต่การเดินทางไปรับบัตรและหีบบัตร การนับบัตรและการแสดงจำนวนบัตรต่อหน้าผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง และเมื่อลงคะแนนเลือกตั้งเสร็จต้องนับคะแนน ทำรายงานผล และนำหลักฐานเกี่ยวกับการลงคะแนนไปรวมไว้ที่ส่วนกลาง ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลาในการดำเนินการเพื่อให้การเลือกตั้งสามารถกระทำได้พร้อมกันทุกพื้นที่ทั่วประเทศ การที่ขยายเวลาการออกเสียงลงคะแนนไปจากเดิม ทำให้ระยะเวลาการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งโดยเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการออกเสียงลงคะแนนและการนับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งแต่ละแห่งต้องขยายออกไปด้วย ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตได้ง่ายยิ่งขึ้น และถ้าหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยไม่สามารถดำเนินการเลือกตั้งได้ ก็จะส่งผลกระทบต่อการนับคะแนนเลือกตั้งทั้งประเทศไม่อาจกระทำไปได้อย่างเรียบร้อย การขยายเวลาจาก ๑๕.๐๐ นาฬิกา เป็น ๑๖.๐๐ นาฬิกา จึงน่าจะเป็นการเหมาะสมและไม่สร้างภาระแก่ผู้ปฏิบัติจนเกินสมควร ดังนั้น จึงสมควรกำหนดเวลาการออกเสียงลงคะแนนไว้ตามร่างเดิม คือ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา

อนึ่ง จากการที่คณะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ได้จัดการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ทั้ง ๔ ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุดรธานี) ภาคกลาง (จังหวัดเพชรบุรี) และภาคใต้ (จังหวัดสงขลา) ผลปรากฏว่าเสียงส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการกำหนดเวลาการออกเสียงลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา

๔. กรณีร่างมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้ถ้าลักษณะทางกายภาพทำให้คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เป็นผู้กระทำการแทนโดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ นั้น โดยให้ถือเป็นการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ นั้น เห็นว่า โดยที่มาตรา ๘๕ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ การที่ร่างมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้อื่นลงคะแนนแทน ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง จึงมิใช่เป็นการลงคะแนนโดยตรงและลับอย่างแน่แท้ ซึ่งบทบัญญัติในร่างมาตรา ๙๒ ที่เพิ่มเติมก็ยอมรับว่าเป็นเช่นนั้น เพราะบัญญัติรองรับให้ถือว่าเป็นการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ เมื่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับไว้แล้ว การบัญญัติ ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองจากรัฐธรรมนูญเป็นอย่างอื่น จึงไม่อาจกระทำได้ตามนัยแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๘/๒๕๕๙ ซึ่งสรุปได้ว่า “หลักการเลือกตั้งโดยลับนั้น เป็นสาระสำคัญของการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตย การใช้สิทธิเลือกตั้งจะต้องโดยเสรี หากการเลือกตั้ง ไม่เป็นไปโดยลับแล้ว การเลือกตั้งก็ไม่อาจที่จะเป็นการเลือกตั้งโดยเสรีได้ การเลือกตั้งโดยลับให้ความ ความคุ้มครองทั้งผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแต่ละคนและผลประโยชน์ส่วนรวมด้วย ตามหลักการการเลือกตั้ง โดยลับจะต้องดำเนินการเลือกตั้งโดยไม่ให้ผู้ใดทราบได้เลยว่า ผู้ลงคะแนนออกเสียงเลือกตั้งแต่ละคน ตัดสินใจเลือกใคร แม้ว่าตัวผู้เลือกเองจะไม่ประสงค์ให้การเลือกตั้งของตนเป็นความลับ และต้องดำเนินการ เลือกตั้งของตนไปตามข้อบังคับทั้งหลายที่ออกมาเพื่อการรักษาความลับของการเลือกตั้งก็ตาม ทั้งนี้ เพื่อให้ แน่ใจได้ว่า ผู้เลือกตั้งได้ใช้สิทธิเลือกตั้งได้อย่างเสรี ปลอดภัยจากการแทรกแซงหรือปลอดภัยจากการถูกข่มขู่ เกี่ยวกับการจัดคุหาเลือกตั้ง ข้อเท็จจริงได้ความว่า การจัดคุหาเลือกตั้งหันหน้าเข้าคุหาลงคะแนนและหันหลัง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและประชาชนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งกับบุคคลภายนอกที่มาสังเกตการณ์ เลือกตั้งหน้าหน่วยนั้น การจัดคุหาที่ลงคะแนนของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวถือไม่ได้ว่าเป็นการ จัดการเลือกตั้งโดยวิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ ตามความหมายของรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๔ วรรคสาม” ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ อนึ่ง การตัดข้อความนี้ออก ก็ยังมีผลให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องหาวิธีการเพื่อให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ สามารถ ใช้สิทธิได้ด้วยตนเองอยู่เช่นเดิม

นอกจากนี้ บทบัญญัติร่างมาตรา ๙๒ นี้ ยังเป็นคนละกรณีกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียง ประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่กำหนดให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยออกเสียง เป็นผู้กระทำการลงคะแนนแทนคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ โดยให้ถือเป็นการออกเสียง ลงคะแนนโดยตรงและลับได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มิได้บัญญัติให้การออกเสียงประชามติต้องใช้วิธีโดยตรงและลับ แต่เป็นการกำหนดไว้ในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น การกำหนดยกเว้นให้การออกเสียงลงคะแนนโดยบุคคลอื่น หรือกรรมการประจำหน่วยออกเสียงแทนคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ ถือเป็นการออกเสียง ลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยกำหนดไว้ในมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันนั้น จึงสามารถกระทำได้ เพราะเป็นการยกเว้นบทบัญญัติแห่งกฎหมายในตัวเอง

กล่าวโดยสรุป คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติเห็นชอบแล้ว บางประการไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น”

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ประเด็นร่างมาตรา ๘๖ ที่กำหนดให้เริ่มออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา นั้น ได้รับทราบข้อมูลจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติคนหนึ่งว่า เหตุผลที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติขยายเวลาการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง เป็นตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับจำนวนผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งโดยคาดหวังว่าจะมีผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในประเด็นดังกล่าวเห็นว่าข้อสันนิษฐานดังกล่าวไม่มีรายงานการศึกษาวิจัยหรือการจัดทำสถิติข้อมูลเพื่อยืนยันว่าข้อสันนิษฐานดังกล่าวมีความเป็นไปได้ว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับจำนวนผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความสุจริตและเที่ยงธรรมในการเลือกตั้งควรเกิดขึ้นตั้งแต่ขณะเปิดให้ลงคะแนนเลือกตั้ง ซึ่งจะต้องมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้สังเกตการณ์เป็นสักขีพยานในการเปิดให้ลงคะแนนเลือกตั้ง ดังนั้น การเลื่อนเวลาเปิดให้ลงคะแนนเลือกตั้งเป็นเวลา ๐๗.๐๐ นาฬิกา ก็อาจทำให้ลดจำนวนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในขณะเปิดให้ลงคะแนนและเป็นสักขีพยานในขณะเปิดหีบบัตรได้ ซึ่งจะทำให้หน่วยเลือกตั้งบางหน่วยไม่มีสักขีพยานในขณะที่เปิดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งก็เป็นได้ และมอบหมายให้นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการร่วมกันพิจารณาศึกษาและกลั่นกรองร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แก้ไขปรับปรุงร่างหนังสือความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามความเห็นของที่ประชุมและนำกลับมาให้ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาอีกครั้งในการประชุมครั้งต่อไป

จากนั้น นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง เสนอร่างหนังสือความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณา ดังนี้

“ตามหนังสือที่อ้างถึง ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ขอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติให้ความเห็นชอบแล้ว ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือไม่ ความละเอียดทราบแล้ว นั้น

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติให้ความเห็นชอบแล้ว ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญรวมสามประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การเปลี่ยนแปลงจำนวนกลุ่มการสมัครจาก ๒๐ กลุ่ม เหลือเพียง ๑๐ กลุ่ม (ร่างมาตรา ๑๑)

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญขอเรียนว่า วุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันแตกต่างจากวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา ๆ มา โดยไม่ได้เป็นสภาที่เลี้ยงหรือสภาตรวจสอบที่ต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ หากแต่เป็นสภาเต็มเต็มหรือสภาที่ประชาชนจากทุกภาคส่วนของสังคม (All walks of life) ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด สามารถสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติได้ “โดยตรงและอย่างกว้างขวาง” เพื่อให้การตรากฎหมาย

เป็นไปโดยรอบคอบรอบด้านมากยิ่งขึ้นตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรากฎหมาย ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้อธิบายเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่อสาธารณชนไปแล้วตั้งแต่ก่อนที่จะมีการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ดังปรากฏรายละเอียดตามคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ เล่มที่ ๑ หน้า ๒๓-๒๕ (เอกสารหมายเลข (๑)) ด้วยเหตุผลดังกล่าว มาตรา ๑๐๗ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญจึงบัญญัติว่า “วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยคน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม ...” และเมื่อเป็นเช่นนี้ การแบ่งกลุ่ม จำนวนกลุ่ม และคุณสมบัติของบุคคลในแต่ละกลุ่มจึงเป็นหลักประกันอันสำคัญว่าประชาชนจากทุกภาคส่วนของสังคมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางได้อย่างแท้จริง ความในมาตรา ๑๐๗ วรรคหนึ่ง ตอนท้ายจึงกำหนดชัดเจนว่าการแบ่งกลุ่มนั้น “...ต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชนซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้” อย่างเหมาะสม

แม้รัฐธรรมนูญจะมีได้กำหนดวิธีการแบ่งกลุ่ม จำนวนกลุ่ม และคุณสมบัติของบุคคลในแต่ละกลุ่มไว้ โดยให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา แต่การกำหนดเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญ ต้องพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนประกอบด้วย ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญขอเรียนว่า ในชั้นการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้นำผลรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมาประกอบการพิจารณา ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าควรแบ่งออกเป็น ๒๐ กลุ่ม คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงได้เสนอแนวความคิดการแบ่งออกเป็น ๒๐ กลุ่มให้ประชาชนทราบตั้งแต่ก่อนที่จะมีการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ดังปรากฏในคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ เล่มที่ ๒ หน้า ๘ (เอกสารหมายเลข (๒)) ดังนั้น ในชั้นที่มีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงได้ยึดการแบ่งกลุ่มออกเป็น ๒๐ กลุ่มตามที่ได้รับความคิดเห็นชอบในการออกเสียงประชามติเป็นหลัก ดังปรากฏรายละเอียดตามความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (เอกสารหมายเลข (๓)) ทั้งนี้ การแบ่งกลุ่มตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อประกอบการพิจารณานั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมิได้คำนึงถึงกลุ่มอาชีพแต่ประการเดียว หากพิจารณาโดยละเอียดจะเห็นได้ว่ากลุ่มที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอนั้น นอกจากกลุ่มอาชีพแล้ว ยังมีกลุ่มผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคมด้วย

กรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติให้ลดจำนวนกลุ่มลงเหลือเพียง ๑๐ กลุ่มโดยการยุบรวมกลุ่มนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า มีความเป็นไปได้สูงมากที่จะทำให้กลุ่มเดิมที่ถูกยุบรวมเข้ากับกลุ่มอื่น จะได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาลดน้อยลง เช่น การยุบกลุ่มสตรี ไปรวมกับผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มอัตลักษณ์อื่น กลุ่มประชาสังคม องค์กรสาธารณประโยชน์ หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน ย่อมทำให้สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มอัตลักษณ์อื่น กลุ่มประชาสังคม องค์กรสาธารณประโยชน์ มีสัดส่วนที่จะได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาลดน้อยลง ซึ่งกรณีเช่นนี้ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๑๐๗ ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งหมายให้วุฒิสภามีองค์ประกอบจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคมอย่างแท้จริง ทั้งยังไม่สอดคล้องกับจำนวนกลุ่มที่ประชาชนได้รับทราบมาตั้งแต่มก่อนที่จะมีการออกเสียงประชามติอีกด้วย

ประเด็นที่สอง การแบ่งผู้สมัครในแต่ละกลุ่มออกเป็น ๒ ประเภท และการให้ผู้สมัครในแต่ละประเภทเลือกกันเอง (ร่างมาตรา ๑๓)

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๑๐๗ ของรัฐธรรมนูญบัญญัติชัดเจนว่า วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยคนซึ่งมาจาก “การเลือกกันเอง” ของบุคคลในแต่ละกลุ่มซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม ดังนั้น การเลือกตั้งกล่าวจึงมุ่งหมายให้เป็นการเลือกภายในกลุ่มโดยผู้สมัครในแต่ละกลุ่มย่อมมีสิทธิเลือกผู้สมัครรายอื่น ๆ ทุกคนในกลุ่มนั้นเท่าเทียมกันเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้แทนกลุ่ม แต่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กำหนดให้มีการแบ่งผู้สมัครในแต่ละกลุ่มออกเป็นสองประเภท คือ ประเภทที่สมัครโดยอิสระ กับประเภทที่สมัครโดยต้องได้รับการเสนอชื่อจากองค์กรตามที่กำหนด และให้ผู้สมัครในแต่ละประเภทเลือกกันเองเท่านั้น เลือกข้ามประเภทมิได้แม้จะอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการเลือกกันเองตามมาตรา ๑๐๗ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญ ทั้งยังเป็นผลให้เกิดการแบ่งสมาชิกวุฒิสภาออกเป็นสองประเภทอีกด้วย ทั้งที่มาตรา ๑๐๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญมิได้มุ่งหมายเช่นนั้น เพราะหากรัฐธรรมนูญมีความมุ่งหมายดังกล่าว ก็คงบัญญัติเกี่ยวกับการแบ่งประเภทของสมาชิกวุฒิสภา และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแต่ละประเภทไว้ในรัฐธรรมนูญตั้งแต่แรกในทำนองเดียวกับที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญที่ผ่านมา

ประเด็นที่สาม ยกเลิกการเลือกไขว้ (ร่างมาตรา ๔๒ ร่างมาตรา ๔๓ และร่างมาตรา ๔๔)

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า หลักการอันเป็นสาระสำคัญในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาคือการกำหนดมาตรการเพื่อให้การเลือกกันเอง “เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม” อย่างไรก็ดี โดยที่ตระหนักว่าการเลือกกันเองของผู้สมัครในแต่ละกลุ่มอาจมีการสมยอมกันในการเลือกโดยไม่สุจริตขึ้นได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อลดความเป็นไปได้ในการสมยอมกันในการเลือกตั้งกล่าว ดังนั้น ในชั้นการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า “...เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้การเลือกตั้งกล่าวเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จะกำหนดมิให้ผู้สมัครในแต่ละกลุ่มเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกัน หรือจะกำหนดให้มีการคัดกรองผู้สมัครรับเลือกด้วยวิธีการอื่นใดที่ผู้สมัครรับเลือกมีส่วนร่วมในการคัดกรองก็ได้” และได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับมาตรการที่ห้ามมิให้ผู้สมัครในแต่ละกลุ่มเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกัน หรือที่เข้าใจกันทั่วไปว่า “การเลือกไขว้” ในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาให้ประชาชนทราบจนเป็นที่รับรู้ทั่วไปตั้งแต่ก่อนที่จะมีการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแล้ว ดังปรากฏในคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ เล่มที่ ๑ หน้า ๒๕ (เอกสารหมายเลข (๑))

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า การกำหนดมาตรการเลือกไขว้ในการเลือกกันเอง จะทำให้ความเป็นไปได้ในการสมยอมกันในการเลือกทำได้ยากขึ้น อันจะทำให้การเลือกเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและสอดคล้องกับความประสงค์ของประชาชนที่ต้องการให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยมาตรการนี้กำหนดว่าในการเลือกแต่ละระดับ เมื่อมีการเลือกกันเองในกลุ่มเป็นเบื้องต้นแล้ว ให้แบ่งกลุ่มต่าง ๆ ออกเป็นสี่สาย และให้มีการจับสลากว่ากลุ่มใดอยู่ในสายใด และให้มีการเลือกไขว้โดยให้ผู้ได้รับเลือกขั้นต้นในแต่ละกลุ่มเลือกผู้ได้รับเลือกขั้นต้นจากกลุ่มซึ่งอยู่ในสายเดียวกัน และจากการหารือกับผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ได้รับความตรงกันว่า มาตรการการเลือกไขว้ดังกล่าวทำให้การสมยอมกันในการเลือกทำได้ยากขึ้น ทั้งสามารถปฏิบัติได้โดยไม่มีข้อขัดข้อง ดังนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงเห็นว่าการตัดมาตรการเลือกไขว้ออกโดยไม่มีมาตรการ

ที่เท่าเทียมหรือเข้มข้นกว่าในการลดความเป็นไปได้ในการสมยอมกันในการเลือกมาแทน เป็นการเพิ่มความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดการสมยอมกันโดยไม่สุจริตในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งหมายให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในย่อหน้าที่หนึ่งของประเด็นที่หนึ่ง เป็นดังนี้

“คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญขอเรียนว่า วุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันแตกต่างจากวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่าน ๆ มา โดยไม่ได้เป็นสภาที่เลี้ยงหรือสภาตรวจสอบที่ต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ หากแต่เป็นสภาที่สร้างการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนจากทุกภาคส่วนของสังคม (All walks of life) ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด สามารถสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติได้ “โดยตรงและอย่างกว้างขวาง” เพื่อให้การตรากฎหมายเป็นไปโดยรอบคอบรอบด้านมากยิ่งขึ้นตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรากฎหมาย ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้อธิบายเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่อสาธารณชนไปแล้วตั้งแต่ก่อนที่จะมีการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ดังปรากฏรายละเอียดตามคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ เล่มที่ ๑ หน้า ๒๓-๒๕ (เอกสารหมายเลข (๑)) ด้วยเหตุผลดังกล่าว มาตรา ๑๐๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญจึงบัญญัติว่า “วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยคน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม ...” และเมื่อเป็นเช่นนี้ การแบ่งกลุ่ม จำนวนกลุ่ม และคุณสมบัติของบุคคลในแต่ละกลุ่มจึงเป็นหลักประกันอันสำคัญว่าประชาชนจากทุกภาคส่วนของสังคมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางได้อย่างแท้จริง ความในมาตรา ๑๐๗ วรรคหนึ่ง ตอนท้าย จึงกำหนดชัดเจนว่าการแบ่งกลุ่มนั้น “...ต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชนซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้” อย่างเหมาะสม”

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในย่อหน้าที่หนึ่งของประเด็นที่หนึ่ง เป็นดังนี้

“คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญขอเรียนว่า การกำหนดให้มีวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันแตกต่างจากวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่าน ๆ มา โดยไม่ได้มีเจตนารมณ์ให้เป็นสภาที่เลี้ยงหรือสภาตรวจสอบที่ต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ หากแต่มีเจตนารมณ์ที่จะให้เป็นสภาที่สร้างการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนจากทุกภาคส่วนของสังคม (All walks of life) ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด สามารถสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติได้ “โดยตรงและอย่างกว้างขวาง” เพื่อให้การตรากฎหมายเป็นไปโดยรอบคอบรอบด้านมากยิ่งขึ้นตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรากฎหมาย ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้อธิบายเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่อสาธารณชนไปแล้วตั้งแต่ก่อนที่จะมีการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ดังปรากฏรายละเอียดตามคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ เล่มที่ ๑ หน้า ๒๓-๒๕ (เอกสารหมายเลข (๑)) ด้วยเหตุผลดังกล่าว มาตรา ๑๐๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญจึงบัญญัติว่า “วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยคน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม ...” และเมื่อเป็นเช่นนี้ การแบ่งกลุ่ม จำนวนกลุ่ม และคุณสมบัติของบุคคลในแต่ละกลุ่มจึงเป็นหลักประกันอันสำคัญว่าประชาชนจากทุกภาคส่วนของสังคมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางได้อย่างแท้จริง ความในมาตรา ๑๐๗ วรรคหนึ่ง ตอนท้าย จึงกำหนดชัดเจนว่าการแบ่งกลุ่มนั้น “...ต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชนซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้” อย่างเหมาะสม”

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในย่อหน้าที่สามของประเด็นที่หนึ่ง เป็นดังนี้

“กรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติให้ลดจำนวนกลุ่มลงเหลือเพียง ๑๐ กลุ่มโดยการยุบรวมกลุ่มนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า มีความเป็นไปได้สูงมากที่จะทำให้กลุ่มเดิมที่ถูกยุบรวมเข้ากับกลุ่มอื่น จะได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาลดน้อยลง หรือไม่ได้รับเลือกเลย เช่น การยุบกลุ่มสตรี ไปรวมกับผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มอัตลักษณ์อื่น กลุ่มประชาสังคม องค์กรสาธารณประโยชน์ หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน ย่อมทำให้สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มอัตลักษณ์อื่น กลุ่มประชาสังคม องค์กรสาธารณประโยชน์ มีสัดส่วนที่จะได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาลดน้อยลง ซึ่งกรณีเช่นนี้ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๑๐๗ ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งหมายให้วุฒิสภามีองค์ประกอบจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคมอย่างแท้จริง ทั้งยังไม่สอดคล้องกับจำนวนกลุ่มที่ประชาชนได้รับทราบมาตั้งแต่ก่อนที่จะมีการออกเสียงประชามติอีกด้วย”

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความในร่างมาตรา ๑๑ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แบ่งกลุ่มผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มอัตลักษณ์อื่น กลุ่มประชาสังคม องค์กรสาธารณประโยชน์ ออกเป็นจำนวนกี่กลุ่ม

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรา ๑๑ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มอัตลักษณ์อื่น กลุ่มประชาสังคม องค์กรสาธารณประโยชน์ ออกเป็นจำนวนสามกลุ่ม คือ ๑. กลุ่มสตรี ๒. กลุ่มผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มอัตลักษณ์อื่น หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน และ ๓. กลุ่มประชาสังคม กลุ่มองค์กรสาธารณประโยชน์ หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในย่อหน้าที่สามของประเด็นที่หนึ่ง เป็นดังนี้

“กรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติให้ลดจำนวนกลุ่มลงเหลือเพียง ๑๐ กลุ่มโดยการยุบรวมกลุ่มนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า มีความเป็นไปได้สูงมากที่จะทำให้กลุ่มเดิมที่ถูกยุบรวมเข้ากับกลุ่มอื่น จะได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาลดน้อยลง หรือไม่ได้รับเลือกเลย เช่น การยุบกลุ่มสตรี ไปรวมกับผู้สูงอายุ (ซึ่งประกอบด้วยผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มอัตลักษณ์อื่น) และกลุ่มประชาสังคม (ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มประชาสังคม องค์กรสาธารณประโยชน์ หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน) จากเดิมสามกลุ่มนี้จะมีผู้แทนกลุ่มละ ๑๐ คน รวมเป็น ๓๐ คน โดยมีหลักประกันว่าสตรีจะมีผู้แทนอย่างน้อย ๑๐ คน เมื่อนำมารวมกันเป็นกลุ่มเดียวกัน ตัวแทนจากกลุ่มเหล่านี้จึงจะลดลงเหลือเพียง ๑๐ คน และไม่มีหลักประกันว่าในการเลือกแต่ละกลุ่มจะได้รับเลือกในลักษณะเฉลี่ยกัน กรณีเช่นนี้ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๑๐๗ ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งหมายให้วุฒิสภามีองค์ประกอบจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคมอย่างแท้จริง ทั้งยังไม่สอดคล้องกับจำนวนกลุ่มที่ประชาชนได้รับทราบมาตั้งแต่ก่อนที่จะมีการออกเสียงประชามติอีกด้วย”

นายภัทรธำ คำพิทักษ์ กรรมการ สอบถามว่า ในประเด็นที่หนึ่งควรเพิ่มเติมเรื่องการรับประกันความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาออกเป็นยี่สิบกลุ่มไว้ด้วยหรือไม่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า กรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่เป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

พ.ศ. ได้ชี้แจงเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาออกเป็นยี่สิบกลุ่มต่อคณะกรรมการ
วิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. แล้ว

นางจุรี วิจิตรวาทการ กรรมการ กล่าวว่า ปัจจุบันกลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ
กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มอัตลักษณ์อื่น หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน กลุ่มประชาสังคม กลุ่มองค์กร
สาธารณประโยชน์ หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกันเป็นกลุ่มที่ขาดโอกาสทางสังคม การนำกลุ่มดังกล่าวมารวม
ไว้เป็นกลุ่มเดียวกันจึงเป็นเรื่องที่ไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง

ประธานกรรมการมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับ
การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาออกเป็นยี่สิบกลุ่ม
แล้วมอบให้นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงร่างหนังสือ
ความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มา
ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในประเด็นการรับฟัง
ความคิดเห็นของประชาชน

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
เคยสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา
คุณลักษณะของสมาชิกวุฒิสภา แต่ไม่เคยสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่ม
ในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา

ประธานกรรมการมอบหมายให้นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง แก้ไข
ปรับปรุงร่างหนังสือความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ในประเด็นที่หนึ่ง โดยแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการแบ่งกลุ่ม
ในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาออกเป็นยี่สิบกลุ่มเกิดจากการพิจารณาข้อมูลทางด้านสถิติเพื่อให้จำนวนผู้มีสิทธิ
สมัครในแต่ละกลุ่มมีจำนวนใกล้เคียงกัน รวมทั้งมีความแตกต่างกันในการประกอบอาชีพและวิถีชีวิต
ส่วนประเด็นที่สองควรแก้ไขปรับปรุงให้เห็นชัดเจนว่า การกำหนดให้องค์กรตามที่กำหนดเสนอชื่อผู้สมัคร
ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งประสงค์ให้ผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม
มีสิทธิสมัครได้โดยตรง

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ กล่าวว่า ในประเด็นที่สามควรแก้ไขปรับปรุงให้เห็นชัดเจนว่า
แม้รัฐธรรมนูญจะกำหนดให้ใช้วิธีการเลือกไขว้ก็ได้ ไม่ได้หมายความว่าในร่างพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. จะกำหนดให้มีการเลือกไขว้หรือไม่ก็ได้ แต่จะต้อง
กำหนดให้มีการเลือกไขว้ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การเลือกสมาชิกวุฒิสภาอาจไม่ใช้วิธีการเลือกไขว้ก็ได้แต่ต้องใช้วิธีการ
ที่เหมาะสมที่จะทำให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และไม่เกิดการสมยอมกัน
ในการเลือก ทั้งนี้ ให้นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง แก้ไขปรับปรุงร่างหนังสือ
ความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มา
ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามความเห็นของที่ประชุม
และนำกลับมาให้ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาอีกครั้งในการประชุมครั้งต่อไป

อนึ่ง ที่ประชุมเห็นควรให้เลื่อนการพิจารณาความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ออกไปก่อน

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพฤหัสบดี ที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๐๕ นาฬิกา

นายณฤพณ์ ฐิติจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรชำนาญการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมมาธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์